

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/91/48-53>**Bilnura İbadova**

Azərbaycan Turizm və Menecment Universiteti

magistrant

ibadova.bilnura.2201@atmu.edu.az

AZƏRBAYCANDA FESTİVAL TURİZMİNİN PROBLEMLƏRİ

Xülasə

Azərbaycan turizm sahəsində sürətlə öyrənir və təcrübə toplayır. Dövlət tədbirləri nəticəsində ölkədə müasir mehmanxanalar və turizm infrastrukturunu yaradılmış, turizm agentliklərinin geniş şəbəkəsi formalaşmış, informasiya və reklam strukturları yaradılmışdır. Azərbaycanın ən mənzərəli və münbit rayonlarından keçən çoxsaylı gəzinti yolları hazırlanmış və sınaqdan keçirilmişdir. Azərbaycanda tədbir turizmini inkişaf etdirmək üçün böyük imkanlar var. Ölçüsündən və populyarlığından asılı olaraq, musiqi festivalı hər yerdə yüzlərlə, minlərlə iştirakçı toplaya bilər. Onların hamısı eyni səbəbdən, musiqidən həzz almaq üçün oradadırlar.

Açar sözlər: turizm, turizm istiqamətləri, Azərbaycanda turizm, turizmin inkişafı, turizm ehtiyatları, musiqi festivalları, dövlət tənzimlənməsi, Azərbaycan Turizm İnstitutu

Bilnura İbadova

Azerbaijan Tourism and Management University

master student

ibadova.bilnura.2201@atmu.edu.az

Problems of festival tourism in Azerbaijan

Abstract

Azerbaijan has been learning quickly and gaining experience in the field of tourism. Due to the state measures in the country modern hotels and tourism infrastructure have been created, an extensive network of travel agencies has been formed, information and advertising structures have been set up; numerous hiking trails in Azerbaijan that run through the most picturesque and fertile regions have been developed and tested. There are great opportunities to develop event tourism in Azerbaijan. Depending on its size and popularity, a music festival can gather anywhere from hundreds to thousands of attendees. They are all there for the same reason, to enjoy the music.

Keywords: tourism, tourist destinations, tourism in Azerbaijan, tourism development, tourist resources, music festivals, state regulation, Azerbaijan Institute of Tourism

Giriş

Əgər bir neçə il əvvəl turizm ən geniş yayılmış və kütləvi istirahət formalarından biri hesab olunurdusa, indi bu sahə daha global xarakter alıb. Beləliklə, turizm hazırda zəngin iqtisadi artım mənbəyi hesab olunur. Turizmin inkişafındakı müasir meyillər onun həm bütövlükdə dünya iqtisadiyyatına, həm də ayrı-ayrı ölkələrin iqtisadiyyatına təsirinin artdığını göstərir. Turizm milli iqtisadiyyatın bir sahəsidir. Onun fəaliyyəti bir tərəfdən əhalinin səyahət və istirahət zamanı yaranan spesifik tələbatlarının ödənilməsinə yönəldilir, digər tərəfdən isə regionun iqtisadi artımını təmin edə bilər.

Turizmin inkişafına dair 2002-2005 və 2010-2014-cü illər üçün Dövlət Proqramı var. Bu proqrama əsasən, bir sıra günbəz-tarixi abidələrin bərpası nəzərdə tutulur. Hər il sentyabrın 29-da Azərbaycanda “Ümumdünya Turizm Günü” qeyd olunur. Hər il daxili turizm sərgi - yarmarkaları, konfranslar keçirilir. Turizm sahəsində problemlər müzakirə olunur. Ölkənin turizm potensialının beynəlxalq miqyasda tanınması məqsədilə KİV və turizm şirkətlərinin nümayəndələri üçün səfəli təbiət ərazilərində mütəmadi olaraq məlumat turları keçirilir. Nəticədə mehmanxana kompleksləri

ilə turizm şirkətləri arasında müqavilələr bağlanır. Bakı, Gəncə, Xaçmaz, Quba, Şamaxı, Lənkəran, Şəki, Zaqatala və İsmayılıda “Turizm Destinasiya Mərkəzləri” fəaliyyət göstərir (Soltanova, 2015).

Azərbaycanda turizmin inkişafı üçün böyük potensial və imkanlar var. Lakin problemləri də qeyd etmək lazımdır. Azərbaycanda turizmin potensial inkişafını göstərir. Azərbaycanın regionlarında əsas görməli yerləri və gizli inciləri təsvir edir. Bölgələrdəki tarixi - mədəni turizm abidələri yerli və xarici turistlərin diqqətinə daha çox layiqdir. Azərbaycanın bütün bölgələrində kifayət qədər mehmanxana, turizm obyektləri, abidələr kimi infrastruktur var. Hökumət və idarələr turistləri bölgəyə cəlb etmək üçün düzgün reklam üsulları yaratmalıdırlar. Digər tərəfdən, aşağı büdcəli yaşayış variantları, investisiyaların olmaması kimi bir çox problemlər var.

Bölgələrdəki tarixi abidələrin konservasiyası bu gün bütün ölkə üzrə əsas problemdir. Bərpa və mühafizə turizm departamentlərinin ilk sıralarında olmalıdır. Azərbaycanın regionlarında dayanıqlı turizmin yaradılması təkcə ekoloji turizmin yaradılması üçün deyil, həm də tarixi abidələrin qorunması ilə bağlı maarifləndirmənin artırılması üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu cür resurslar regionlarda yerli əhali üçün əsas turizm məhsulları və gəlir mənbəyidir (Əsgərov, Bilalov, Güləliyev, 2011).

Turizm nəqliyyat, yerləşdirmə, yemək və içmə müəssisələri, pərakəndə satış mağazaları, əyləncə biznesləri və evdən uzaqda səyahət edən şəxslər və ya qruplar üçün göstərilən digər qonaqpərvərlik xidmətlərindən ibarətdir. Səyahət təcrübəsi təqdim edən fəaliyyətlər, xidmətlər və sənayelər toplusudur. Mədəni turizm, səyahətçinin ölkə və ya bölgənin mədəniyyəti, xüsusən də həmin coğrafi ərazilərdə yaşayan insanların həyat tərz, həmin insanların tarixi, sənəti, memarlığı, dinləri və onların mədəniyyətinin formalaşmasına kömək edən digər elementlərlə əlaqəli turizmin alt hissəsidir. Tarixi və ya irs turizmi bir yerin tarixini və irsini araşdırmaq məqsədi ilə səyahət etmək deməkdir. Tanınmış tarixi memarlığın sadə görməli yerlərini gəzmək, artefaktlar, incəsənət və ədəbi qalıqlar vasitəsilə keçmiş sənədləşdirən yerli muzeylərə baş çəkmək və ya hətta onların mənşəyində orijinal tarixi reseptlərdən nümunə götürmək kimi qərribə bir şey demək ola bilər. Azərbaycanın hər yerində təkcə ölkə vətəndaşlarının deyil. Həm də beynəlxalq şəxslərin diqqətini cəlb edən maraqlı yerlər var. Azərbaycan Asiya ilə Avropa arasında əsas ticarət mərkəzlərindən biri idi. Azərbaycan xalqının memarlığına, mədəniyyətinə təsir etdi (Bilalov, 2006).

Milli bayramlar və festivallar.

Azərbaycanda tədbir turizmini inkişaf etdirmək üçün böyük imkanlar var. Xüsusilə Novruz bayramının Azərbaycan tarixində və turizmində həlledici rolu var. Beləliklə, Novruz martın 4-5 günü ərzində ölkə üzrə bütün fəaliyyətləri genişləndirməyə imkan verir. Novruz Bayramı günlərində əylənmək, qısamüddətli səyahətlər təşkil etmək mümkündür. Qeyd edək ki, Novruz UNESCO-nun qeyri-maddi irsinə daxil edilib.

Bundan əlavə, Azərbaycanın bölgələrində müxtəlif növ festivallar keçirilir. Belə festivallara misal olaraq Göyçayda “Nar” festivalını, Lənkəranda “Çay” və “Yerli mətbəx” bayramlarını, Şəkidə “İpək” bayramlarını və s.

Azərbaycanın zəngin milli mətbəxi regionda turizmin inkişafında mühüm rol oynayır. Azərbaycanın yeməkləri və içkiləri özünəməxsus və bir-birindən fərqlidir. Xüsusilə Lənkəran, Şəki-Zaqatala bölgələri mətbəxinə görə məşhurdur.

Yerli sənət və sənətkarlıq bölgələrin əsas cazibədarlığıdır və yerli icma üçün mühüm gəlir rolunu oynayır. Turizm həmçinin ənənəvi sənət və sənətkarlıq məhsullarının inkişafına kömək edə bilər. Ənənəvi rəqslər, musiqi və teatr turistlər üçün maraqlı ola bilər. Bu vəziyyətdə rayonlarda mədəni-kütləvi tədbirlər üçün müəyyən binalar tikilməlidir (Bilalov, Güləliyev, 2015).

Ənənəvi musiqi festivallarının əhəmiyyəti mədəni turizm məhsulları.

Konseptual nöqtəyi-nəzərdən mədəni turizm bir və ya bir neçə mədəni elementi özündə cəmləşdirir, mərkəzi komponenti təşkil edir və səfər təcrübəsini tamamlayır. Mədəniyyət turizminə bu geniş baxışın həm bazar, həm də istehlak ölçüləri var. Onun qorunmasına yönəlmiş irsin təşviqi strategiyalarını artırmaq üçün yeni dinamikalar yaradır. Burada təqdim olunan konseptual təriflər

Mədəni Marşrutlar və Mədəni Marşrutlar kimi mədəni turizm məhsullarının yaradılması üçün tələb olunan uzun prosesi izah edəcək (Abadov, 2014).

Birincisi, festivalın tərifinə gəlməkdən ibarət idi. Bunu etmək kifayət qədər asan görünə bilər. Lakin mübahisələrə səbəb ola bilər. Festivalın geniş tərifini vermək çətin deyil: zaman və məkan baxımından məhdud olan, müəyyən bir bədii layihə hazırlayan və müəyyən fasilələrlə baş verən hadisə. Bu meyarlar festival anlayışının demək olar ki, universal konsensusunu təmsil edir. Ancaq xüsusilə iki sahə çətinlik yaradı. Festivalların sayının artması tədbir sənayesində böyük dəyişiklikləri müşayiət edir. Bu kontekstdə yuxarıdakı tərif daxilindəki terminlərin hər biri indi mübahisəlidir (6).

Təhlillər göstərir ki, festivalların mövsüm tarixlərindən kənar fəaliyyətlər təklif etdiyini nəzərə alsaq, festivalların müvəqqəti həddi nisbi olmuşdur. Tamaşaların qeyri-mərkəzləşdirilməsi strategiyalarının inkişafını müşahidə edərkən məkan məhdudiyyəti də öz mənasını bir qədər itirməyə meyllidir və 36 müəyyən festival bir neçə saytda keçirilə, saytdan sayta səyahət edə və ya hətta digər bölgələrdə və ya ölkələrdə təkrarlana bilər. Eynilə, bədii layihənin konsepsiyası da müasir təcrübələrlə dəyişdirilir. Festivalın yarandığı bədii niş sonradan tədbirdə iştirak edənlərin çoxu arasında sadəcə bir istinad nöqtəsi ola bilər, çünki festivallar hibrid proqramlar çərçivəsində müxtəlif estetik registrləri bir araya gətirərək özlərini yeniləməyə çalışırlar. Beləliklə, bədii layihə var, lakin o, həmişə müəyyən bir üsluba bağlı deyil. Festivalın dövriliyinə gəldikdə, tənəzzül dövründə müəyyən sektorlara və ya ölkələrə təsir edən ölüm nisbəti ilə yanaşı, onun bir ildən iki ilə qədər dəyişə biləcəyini qeyd edirik. Bunlar festivalın klassik tərifinə qarşı edilə bilən əsas tənqidlərdir (9).

Bu meyarların hər bir festivalı nəzərə almaq üçün kifayət qədər çevikliklə tətbiq edilməli olduğunu və məhdudlaşdırıcı və ya geniş şərh ola biləcəyini nəzərə alaraq qarşılanmalıdır. Bundan sonra biz müəyyən hadisələri bu sektorda iştirakçı kimi saxlamağa imkan verən göstəricilər hazırlamalıyıq. Bəzi ixtiyari məhdudiyyətlər qoymalı olsaq da həqiqətən bizim yaşamamız olub və məqsəd mümkün qədər müxtəlif festival formatlarını təmsil edən bir nümunə yaratmaq olub.

Məqsədlər üçün biz göstərilən meyarlara cavab verməklə yanaşı, 2011-ci ilə qədər ən azı iki mövsüm təşkil etmiş hadisələri saxlamağı seçmişik. Müəyyən dərəcədə dövriliyi təklif edirik. Üstəlik, ən azı iki gün ərzində ən azı beş konsert planlaşdırmış olmalıdırlar. Bu bədii proqram seçimləri üzərində müəyyən miqyasda fikirləşməni nəzərdə tutur.

Yalnız musiqi, lakin musiqinin bütün formaları İkinci seçim, tədqiqatın musiqi sahəsi ilə məhdudlaşdırılmasını nəzərdə tuturdu. Müqayisəli təhlillərdə çoxlu fərqlər nəticələrin etibarlılığını zəiflədə bilər, çünki empirik nəticələri izah edən amilləri müəyyən etmək artıq mümkün olmur. Beləliklə, ilk qərar, idarəolunmaz genişlik nümunəsinin qarşısını almaq üçün Pandoranın rəqs, teatr və ya küçə tamaşaları qutusunu açmamaq idi. Bu qərarı iki cəhətdən müsbət əsaslandırmaq olar. Musiqi Avropanın ən mühüm festival fəaliyyətidir. Nəticə etibarilə, bu sektor mədəniyyətin daha geniş festivallaşmasının ən çox təmsilçisidir. Musiqi həm də təhlil və təsnif edilə bilən müxtəlifliyi baxımından xüsusilə maraqlıdır. Klassik musiqi, dünya musiqisi, caz, rok müxtəlif sosial sferalara uyğun gəlir və müxtəlif yollarla dövlət siyasəti ilə kəsişir. Buna görə də bir neçə fərqli, lakin üst-üstə düşən **festival dünyalarının** olub-olmadığını nəzərə almaq vacib idi. Beləliklə, bu tədqiqat üçün seçim “yalnız musiqi, lakin musiqinin bütün mümkün formaları”dır. Beləliklə, milli nümunələrin hər biri bu daxili müxtəliflik prinsipinin bir funksiyası kimi qurulmuşdur, bu nöqtəyə sonra qayıdacağımızdır.

Musiqi çox müxtəlif səviyyələrdə işləyir. Ancaq musiqinin maraqlı tərəfi odur ki, ətrafa baxmaq və musiqinin hər yerdə olduğunu başa düşmək gülməlidir. Hər hansı bir səbəbdən olmasaydı, hər yerdə olmazdı. Liftlərdə də var, mağazalarda da vardır. Əslində çox musiqili olmayan insanlar üçün musiqi var.

Ənənəvi musiqinin kökləri adi zəhmətkeş insanlardadır. Nadir hallarda zadəganların musiqisi kimi təsvir edilən bu musiqi, XX-ci əsrdən əvvəl bir çoxu savadsız olan proletariata aiddir. Bu da onun şifahi ənənəyə etibarını izah edir. Xalq musiqisi xalqın hekayələrini danışır, onların tarixi variantını verir.

Qəbələ Beynəlxalq Musiqi Festivalı 2009-cu ildən başlayaraq Azərbaycanın Qəbələ şəhərində hər il yayda keçirilən klassik musiqi festivalıdır. Festival Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi, Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru Fərhad Bədəlbəyli və dirijor Dmitri Yablonskinin təşəbbüsü ilə təşkil olunur. Bu festivalda musiqiçilər açıq havada çıxış edirlər. İştirakçılar arasında Avropa, ABŞ və İsrail musiqiçiləri, eləcə də keçmiş SSRİ respublikalarının musiqiçiləri var idi. 2009-cu ildə musiqi festivalı ilə eyni vaxtda gənc pianoçuların müsabiqəsi keçirilmişdir. Klassik musiqi konsertləri ilə yanaşı, caz və muğam axşamları da keçirilib. 2010-cu ildə festival avqust ayında keçirildi. Festivalın açılış mərasimində UNESCO-nun baş direktoru İrina Bokova iştirak etmişdir. Festival 2009-cu ildə olduğu kimi Üzeyir Hacıbəyovun “Koroğlu” operasından uvertüranın ifası ilə başlayıb. Festivalın açılış mərasimi Kral Filarmoniya Orkestrinə həvalə olunub (7).

Beynəlxalq Muğam Dünyası Festivalı Azərbaycan muğam musiqisinin illik musiqi festivalıdır.

İlk festival Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə 2009-cu il martın 18-25-də Bakıda keçirilib. Martın 20-də Azərbaycan Beynəlxalq Muğam Mərkəzində festivalın rəsmi açılış mərasimi olub. Festival çərçivəsində beynəlxalq elmi simpozium, muğam ifaçılarının beynəlxalq müsabiqəsi, çoxsaylı muğam operaları, simfonik və klassik muğam konsertləri keçirilib. Festivala 2009-cu il martın 25-də Bakıda, Heydər Əliyev Sarayında keçirilən qala-konsert yekun vuruldu (8).

Bakı Beynəlxalq Caz Festivalı saksofonçu və Bakı sakini Rain Sultanovun təşkilatçılığı ilə hər il keçirilən caz tədbiridir. Festivalın məqsədi Azərbaycanın caza olan uzunmüddətli bağlılığını nümayiş etdirməkdir, bu əlaqə 1950-1960-cı illərdə sovet hakimiyyəti tərəfindən cazın qadağan edildiyi zaman ölkədə yaradılmışdır. Festivala Gürcüstan, Portuqaliya, İtaliya, İsrail, ABŞ, Almaniya, Kanada və Rusiyadan musiqiçilər qatılıb.

2005-ci ilin aprelində ilk tədbirdə çıxış edən aktyorlar arasında Co Zavinul Sindikası, Almaniya Kristof Busse Trio və Rusiyadan Yakov Okun Kvarteti var idi. On dörd gün davam edən tədbirdə azərbaycanlı caz musiqiçiləri Rafiq Babayev və onun Qaya kvarteti və pianoçu Vaqif Mustafa Zadənin çıxışı olub. Birinci festivalın sonunda festivalın illik tədbirə çevriləcəyi elan edildi. 2006-cı ildə festival 19-27 iyun tarixlərində baş tutdu və Herbie Hancock və Al Jarreau başçılıq etdilər.

Eurovision Mahnı Müsabiqəsi 2012 illik Eurovision Mahnı Müsabiqəsinin 57-ci buraxılışı idi. Ell və Nikki 2011-ci ildə Almaniyanın Düsseldorf şəhərində keçirilən müsabiqədə “Running Scared” mahnısı ilə qalib gəldikdən sonra Azərbaycanda, Bakıda baş tutub. Müsabiqə yeni tikilmiş “Baku Crystal Hall”da keçirilib, yarımfinaallar 22 və 24 may 2012-ci il tarixlərində, daha sonra isə final mərhələsi 26 may 2012-ci ildə keçirilib (11).

Ölçüsündən və populyarlığından asılı olaraq, musiqi festivalı hər yerdə yüzlərlə, minlərlə iştirakçı toplaya bilər. Onların hamısı eyni səbəbdən - musiqidən həzz almaq üçün oradadırlar. Bir festivala gəldiyiniz zaman hər gün ən azı bir yeni insanla tanış olmağa çalışın. Bu barədə düşünsəniz, artıq onlarla ortaq bir şeyiniz var. Yəqin ki, musiqidə oxşar zövqləriniz var! Heç vaxt bilmirsiniz, yeni ən yaxşı dostunuzla tanış ola bilərsiniz. İnsanlar bir-birləri ilə inanılmaz dərəcədə sinxronlaşmağa qadirdirlər, eləcə də onların mühitləri vasitəsilə ötürülən musiqi.

Festivallar müxtəlif təbəqələrdən olan insanları bir araya gətirir. Müxtəlifliyi musiqinin gücü ilə birləşdirdikdə, festivalın təcrübəsi həqiqətən böyük bir sosial gücə çevrilir. Musiqi beynimizdə yaxşı hiss hormonu olan dopamin ifraz edir. Əgər özünüzü xoşbəxt hiss edirsinizsə və digər xoşbəxt insanlarla birlikdə festivaldan həzz alırsınız, müxtəlif insanların həyat təcrübələri və mədəniyyətləri haqqında daha çox öyrənməyə açıq olacaqsınız. Bu qədər böyük izdihamla tədbirə qatılmaq qorxuducu görünə bilər, xüsusən də bu sizin üçün tamamilə yeni bir təcrübə olacaqsız. Əgər hasardasınızsa, tək qalmamaq üçün bəzi dostlarınızı dəvət etməyi düşünün. Zövq aldığınız başlıqlarla festival tapın və bir şans əldə edin! Yol boyu bəzi fantastik xatirələr yaşayacaqsınız (12).

Musiqinin dinləyicilərin zəhninə və ümumi sağlamlığına təsir göstərdiyini göstərən bir sıra araşdırmalar üzrə Existence hesabatları araşdırıldı. Qroningen Universitetində aparılan araşdırmalar göstərir ki, daha yüksək əhval-ruhiyyəli musiqi dinləyən tədqiqat iştirakçıları həyat haqqında daha xoşbəxt qavrayışlar yaşayıblar. Musiqi beynimizdə dopamin ifraz edir, bu hormon sizin sevimli Beyonce mahnınız hər gələndə sizə bütün hissləri bəxş edir. Gözəl bir mühitdə hitləri dinləyərkən

bu gücləndirici hissi bir-birinizlə paylaşmaqla, həqiqətən heç nə yoxdur. Sizin əhvalınızı artırma biləcək başqa bir şey dünyada qalıb. Ətrafınızda paylaşılacaq bütün istirahət əhval - ruhiyyəni gücləndirənlər daxil olur.

Nəticə

Mədəniyyət sektorunun festivallaşmasının istirahət və turizm sektorları ilə sıx bağlı olması fikri var. Bu, iki spesifik şərti nəzərdə tutur: əsasən yay fəslinə, istirahət tədbirlərinin böyük əksəriyyətini özündə cəmləşdirən ilin vaxtına yönəlmiş festival proqramı və mədəniyyət siyasətlərində olandan daha çox mədəniyyətə kommersiya yönümlü yanaşma.

Bununla belə, tədqiq etdiyimiz festival mənzərəsi özünü bu şərti görüntüdə daha nüanslı, mürəkkəb və bəzən paradoksal göstərir. Bu, nüanslıdır, çünki yay festivalın pik mövsümü olsa da, festival fəaliyyəti bu mövsümdən xeyli kənara çıxır. Əgər yay indi bu daim dəyişən hadisələrin yalnız yarısından çoxunu keçirirsə, bu, festivalın yaradılmasının ötən illərdə güclü artım nümayiş etdirməsi ilə bağlıdır. Festival sektorunun artan kommersiyasına gəlməyə, biz bu iddiada bəzi həqiqətləri görə bilərik, çünki festivallar mədəniyyət məkanlarından daha çox özəl təşkilatlardır. Onların çox vaxt öz-özlüyündə özəl aktyor olması xüsusilə diqqətəlayiq deyil, çünki mədəniyyət sektoru qeyri-kommersiya təşkilatlarının olması ilə güclü şəkildə xarakterizə olunur. Qeyd edə bilərik ki, bu hüquqi status həm ictimai sferanın praktiki uzantısı olan, həm də kommersiya müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərən təşkilatlara da şamil edilə bilər.

Buna baxmayaraq, festivallara bu statusla bağlana bilən xüsusiyyətlər var. Birincisi, bilet qəbzləri digər kommersiya və ya para-kommersiya fəaliyyətləri kimi onlar üçün əhəmiyyətli gəlir mənbəyidir. İkincisi, özəl tərəfdaşlıqlar daha böyük rol oynayır. Patronaj və sponsorluq adətən festivallar tərəfindən etibar edilir, baxmayaraq ki, onların istifadə etdiyi strategiyalar da dəyişir. Məsələn, himayədarlıq iqtisadi böhran səbəbindən dövlət maliyyə dəstəyində yaranan çatışmazlıqların ödənilməsi vasitəsi kimi qəbul edilir. Bununla belə, himayəçilik səviyyələri bunu etmək üçün kifayət etməmişdir və bir çox havadarlar və sponsorlar sərmayələrinin qaytarılmasını nümayiş etdirmək üçün festivallara getdikcə daha çox təzyiq göstərirlər. Özümüzü bir festivala ad verən əsas sponsorların oynadığı rolla məhdudlaşdırmadan, biz görə bilərik ki, xeyirxah patronun klassik modelini daha tələbkar tərəfdaşlıq modeli üstələyir və beləliklə, festivala daha dərindən nüfuz edir. Festivallara daha çox kommersiya baxışı. Festivallarla bağlı qəbul edilən ikinci fikir birincisi ilə sıx bağlıdır: daimi mədəniyyət məkanları ilə müqayisədə bu tədbirlərin keçici olması. Bu tədbirlərin daha qısa formatı, həqiqətən də, onların uğurunu başa düşmək üçün açardır.

Festivalların mövsüm tarixlərindən kənar fəaliyyətlər təklif etdiyini nəzərə alsaq, festivalların müvəqqəti həddi nisbi olmuşdur. Azərbaycanın hər yerində tarixi yerlərə və abidələrə rast gəlmək olar. Ziyarətçilər bu tarixi yerlərə və ya görməli yerlərə səyahət etmək niyyətində olduqda, onlara tarixi turistlər deyilir. İnsanlar milli və ya qeyri-millətli ola bilər. Tarixi turizmin böyüməsində yadda saxlamaq lazım olan müxtəlif amillər var. Bu sahələrə infrastrukturun inkişafı, məhsulların yaradılması, insan kapitalının inkişafı, təşviq və marketinq, əməkdaşlıq, biznes strategiyası, innovasiya, turizmin milli diqqəti, yeni medianın inkişafı və irs turizminin inkişafı daxildir. Bu sahələrin inkişafı yeni turizm növlərinin inkişafına töhfə vermək və ziyarətçilərin sayını artırmaq. Ən böyük əhəmiyyət kəsb edən sahələrdən biri də turizmə milli prioritet verməkdir, çünki turizmin inkişafına diqqət yetirilir.

Regionda təkcə tarixi turizmin deyil, digər turizm növlərinin də böyüməsini və inkişafını təmin etmək üçün Turizm Departamenti lazımi funksiyaları yerinə yetirməlidir. Əsas funksiyaları turizm haqqında məlumat toplamaq, əldə etmək və yaymaq, təşkilatları təşkil etmək və əməkdaşlıq etmək, cinayət və zorakılığın qarşısını almağa çalışmaq, xidmətləri yaxşılaşdırmaq, müxtəlif turizm növləri haqqında məlumatlılığı artırmaq, nəqliyyat təmin etmək, qanunları formalaşdırmaq, fəaliyyətlərə nəzarət etmək və statistik məlumat və marketinq yaratmaqdır. Məsələn: Yaylaq festivalı.

Xülasə, Azərbaycan özünü turizm ölkəsi kimi təsdiqləmək və dünyanın hər yerindən bütün növ turistləri cəlb etmək üçün kifayət qədər təbii və tarixi resurslara malikdir.

Azərbaycanda keçiriləcək festivallara Qafqaz xalqının canlı mədəniyyətini əks etdirmək lazımdır. Azərbaycanlılar istənilən kütləni parlaq və rəngarəng hadisəyə çevirmək üçün qeyri-adi qabiliyyətə malikdirlər. Xalqların musiqi ansambli, ləzzətli yeməkləri, zəngin irsi ilə tanış olmaq. Azərbaycanda keçirilən festivallardan birinə baş çəkərək canlı mədəniyyəti yaxından izləmək olar.

Ədəbiyyat

1. Soltanova, H. (2015). "Azərbaycan Respublikasında Turizm və Onun İnkişafı". Bakı.
2. Əsgərov, Ə.T., Bilalov, B.Ə., Gülahiyev, Ç.G. (2011). "Ekoloji turizm". Bakı: Adiloğlu nəşriyyatı.
3. Bilalov, B. (2006). "Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsi". Bakı: Mütərcim nəşriyyatı.
4. Bilalov, B.Ə., Gülahiyev, Ç.G. (2015). "Turizmin Əsasları". Bakı: QHT nəşriyyatı.
5. Abadov, M. (2014). "Azərbaycan turizmi və onun inkişaf problemləri". Bakı: Şərq-Qərb nəşriyyatı.
6. https://en.wikipedia.org/wiki/Baku_International_Jazz_Festival
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Baku_International_Jazz_Festival
8. https://en.wikipedia.org/wiki/Gabala_International_Music_Festival
9. https://en.wikipedia.org/wiki/International_World_of_Mugham_Festival
10. <https://www.bakujazzfestival.com/festival>
11. https://en.wikipedia.org/wiki/Eurovision_Song_Contest_2012
12. <https://www.fliptix.com/blog/2019/5/7/why-are-music-festivals-important>

Göndərildi: 11.02.2023

Qəbul edildi: 06.04.2023